



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 366/2021
27.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драгица Младеновић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Привредни суд у Лесковцу, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж рр 322/20 од 29.09.2020. године, у седници одржаној 27.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж рр 322/20 од 29.09.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу П рр 1727/19 од 19.02.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да му на име накнаде имовинске штете исплати потраживање у предмету стечаја Ст 9/10 и то по пријави број 27 за који је донет закључак број 27, а по ком је извршен прерачун камате по одлуци Уставног суда што се види из извештаја стечајног судије од 09.05.2019. године укупан износ од 1.787.849,42 динара од чега на име главног дуга 910.885,00 динара и на име обрачунате камате на главни дуг до дана отварања стечаја у износу од 816.039,42 динара и на име трошкова износ од 60.925,00 динара са законском затезном каматом на износ главног дуга од 910.885,00 динара почев од дана подношења тужбе 15.08.2018. године до коначне исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж рр 322/20 од 29.09.2020. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, али да није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Лесковцу Р4 Ст 959/18 од 29.03.2018. године утврђено је да је овде тужиоцу у поступку стечаја који се води пред Привредним судом у Лесковцу у предмету Ст 9/10 повређено право на суђење у разумном року и наложено стечајном судији да у том предмету у року од четири месеца предузме све потребне радње и мере и о томе обавести председника суда. Према образложењу тог решења, над стечајним дужником ДП „15. мај експортекст“ Лебане отворен је стечај решењем Ст 9/10 од 29.04.2009. године. Прво поверилачко рочиште је одржано 24.06.2009. године, на коме су испитане пријаве поверилаца и достављени закључци. Закључак о продаји имовине је донет 02.10.2009. године и стечајни управник је предузео све мере и активности за продају имовине стечајног дужника, а извршен је прерачун законске затезне камате у складу са одлуком Уставног суда. Прва продаја одређена је за 15.11.2009. године и проглашена неуспешном, а на другој продаји одржаној 09.02.2010. године продат је део имовине (имовинска целина два у Бојнику), трећа продаја је била неуспешна, а на четвртој продаји одржаној 28.09.2009. године продат је још један део имовине. Решењем од 22.02.2013. године одређена је делимична деоба уновчене стечајне масе по коме су намирени повериоци другог исплатног реда са 84,21% признатих потраживања. Дана 29.12.2016. године продата је непокретна и покретна имовина која је била подобна за продају након чега је стечајни управник приступио изради нацрта за главну деобу.

Тужилац је извршио позајмицу финансијских средстава ДП „15. мај експортекст“ Лебане, а позајмица му није враћена. Пресудом Општинског суда у Лебану П 982/05 од 07.01.2006. године која је постала правноснажна 18.09.2006. године тужени у тој парници ДП „15. мај експортекст“ Лебане је обавезан да овде тужиоцу врати позајмицу у назначеним износима. Позајмица тужиоцу није враћена до дана отварања поступка стечаја. У поступку стечаја тужилац је поднео пријаву потраживања која је заведена под редним бројем 27 а по тој пријави потраживање у стечају му је признато у укупном износу од 2.275.603,17 динара у четвртом исплатном реду, а оспорено је за трошкове у износу од 38.097,35 динара. Након прерачунате камате у складу са одлуком Уставног суда укупно утврђено потраживање тужиоца износи 1.787.849,42 динара од чега је главни дуг 910.885,00 динара, обрачуната камата 816.039,42 динара и трошкови 60.925,00 динара. Потраживање тужиоца у стечају није намирено, а поступак стечаја и даље траје.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је код утврђене повреде права на суђење у разумном року тужилац претрпео материјалну штету због потпуног неизвршења у стечајном поступку утврђеног потраживања које није намирено у том поступку стечаја, чему тужилац није допринео својим понашањем. Неефикасно поступање настало је најпре од стране стечајног управника, а затим неделотворним поступањем суда, услед чега није продата имовина стечајног дужника и наплаћено потраживање. Следи тога је тужена објективно одговорна за неостваривање овог новчаног потраживања према дужнику које је било друштвено

предузеће јер је оценио да постоји узрочно-последична веза између радњи тужене и штете коју тужилац трпи у поступку који се води пред привредним судом у предмету Ст 9/10 услед неостваривања потраживања које му је утврђено правноснажном и извршном пресудом, због чега је усвојио тужбени захтев.

По оцени другостепеног суда, да би захтев тужиоца за накнаду материјалне штете у висини ненамиреног потраживања тужиоца био основан, било је нужно да тужилац докаже да је стечајни дужник са већинским друштвеним или државним капиталом у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате, тужилац могао да се наплати да је било ефикасног и делотворног поступања суда у циљу наплате прописане одговарајућим законом. Да би тужена била објективно одговорна мора постојати узрочно последична веза између настале штете и рада органа тужене односно тужилац је морао доказати да је штета настала управо због неправилног рада органа тужене, што је у конкретном случају изостало.

Становиште другостепеног суда је правилно.

Чланом 58. Устава Републике Србије прописано је право на мирно уживање имовине. Чланом 1. Протокола 1 уз Конвенцију о заштити људских права и основних слобода гарантовано је право сваком физичком и правном лицу на неометано уживање своје имовине и прописано да нико не може бити лишен своје имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Законом о заштити права на суђење у разумном року чланом 31. прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење, а поред одредаба закона којим се уређују облигациони односи, суд примењује и мерила за оцену трајања суђења у разумном року (члан 4). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна.

Према члану 172. став 1. Закона о облигационим односима правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Према закључку Грађанског одељења Врховног касационог суда усвојеног на седници одржаној 27.09.2019. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У предметима у којима се води стечајни поступак, законска затезна камата на потраживања утврђена правноснажним пресудама против дужника – друштвених предузећа обрачунава се до дана отварања стечајног поступка у складу са законским решењем из Закона о стечају из 2009. године. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким и правним лицима која нису основана на бази

друштвеног или државног капитала, нужно је утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо и искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Имајући у виду да се у овом случају не ради о потраживању из радног односа већ о комерцијалном потраживању, односно о враћању позајмице коју је тужилац учинио ДП „15. мај експортекст“ Лебане, те да тужилац није предлагао нити доставио доказе из којих би се могло утврдити да ли је он пре покретања стечаја над стечајним дужником ДП „15. мај експортекст“ Лебане покушавао принудну наплату свог потраживања (тужилац је извршни наслов поседовао 18.09.2006. године а стечајни поступак је покренут 29.04.2009. године), правилан је став другостепеног суда да само утврђење повреде права на суђење у разумном року у стечајном поступку не доводи до остваривања права на накнаду материјалне штете у ситуацији када није реч о потраживању из радног односа која су без кривице поверилаца остала неизмирена у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

На основу члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић